[2018] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 898

ਮੁਕੇਸ਼

ਬਨਾਮ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ

(2017 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 570)

(2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 607)

09 ਜੁਲਾਈ , 2018

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜੱਜ (ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ), ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.ਜੇ]

ਸਮੀਖਿਆ-ਨਿਰਭਯਾ ਕੇਸ-ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ- ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ - ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ – ਕਿਹਾ ਕਿ : ਤੱਤਕਾਲੀਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਨੁਛੇਦ 137 r/w ਆਦੇਸ਼ XLVII, ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਘੱਟ ਜਾਂ ਲੱਗਭੱਗ ਉਹੀ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੱਗੇ ਵਧੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ - ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਅਨੁਛੇਦ 137- ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਿਯਮ, 2013- ਆਦੇਸ਼ XLVII, ਨਿਯਮ I.

ਸਮੀਖਿਆ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ – ਕਿਹਾ ਕਿ: ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 137 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲੋਂ ਵਿਆਪਕ ਹੈ - ਅਨੁਛੇਦ 137 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਨਿਰਣਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 145 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਅਨੁਛੇਦ 137 ਅਤੇ 145.

898

XXXXXX

ਮੁਕੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ 899

ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ ਕਿ :1. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 137 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 137 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 5] [903-C-D]

2. ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰ

ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 145 ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਿਯਮ, 2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ XLVII ਨਿਯਮ 1 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰੇ 6, 7] [903-E, G]

3. ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 17.12.2012 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਕਰੋਲੀ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 18.12.2012 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਫਦਰਜੰਗ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 132 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕਰੋਲੀ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਰੋਲੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਵਿਦਾਸ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ 18.12.2012 ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ 05.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 18.12.2012 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਸਫਦਰਜੰਗ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ 05.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। 05.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰੇ 14, 29] [908-G-H; 911-A-C]

4. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 17.12.2012 ਨੂੰ ਕਰੋਲੀ/ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ 05.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ

ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 44] [917-B-C]

XXXXXX

5. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ-ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। PW-1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬੱਸ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2- ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਬੱਸ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 35] [913-A-C]

6. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨਾਂ ਐਲਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਐਲਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। [ਪੈਰਾ 39] [915-E-F]

7. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ P.W.1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ PW.1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ

ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰੇ 21, 42] [909-F; 916-F]

8. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 43] [916-F-H; 917-A-B]

9. ਇਸ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਹ ਦਲੀਲਾਂ ਹਨ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ

ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੇਖੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। [ਪੈਰਾ 46] [917-E-G]

10. ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 47] [917-G-H; 918-A]

ਕਮਲੇਸ਼ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਮਾਇਆਵਤੀ ਅਤੇ **ਹੋਰ (2013) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 320 [2013] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 25;** ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਵਿੱਕੀ ਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2017) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 518** - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਸੋ ਚੰਦਰ ਕਾਂਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖ ਹਬੀਬ **(1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 674;** ਪੀ.ਐਨ. ਈਸ਼ਵਰ ਅਈਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਭਾਰਤੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ **(1980) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 680: [1980] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 889;** ਦੇਵੇਂਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ **(2003) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 501: [2002] 5 ਸੁਪ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 332;** ਸੁਥੇਂਦਰ ਰਾਜਾ ਉਰਫ ਸੁਥੇਂਦਰ ਰਾਜਾ ਉਰਫ ਸੰਥਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ **(1999) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 323 : [1999] 3 ਸੁਪ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 540;** ਪ੍ਰਭੂ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ **ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1944 ਪੀ.ਸੀ. 73** - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

XXXXXX

<u>ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ</u>		
(1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 674	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 6
[1980] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 889	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 7
[2002] 5 ਸੁਪ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 332	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 8
[1999] 3 ਸੁਪ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 540	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 8
[2013] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 25	ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 9
(2017) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 518	ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 10
ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1944 ਪੀ. ਸੀ. 73	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 29

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2007 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 607 ਵਿੱਚ 2017 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 570.

2013 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1398 ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਮੌਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੰਬਰ 6 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.03.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਮਨ ਨਿਤਿਨ ਕੁਮਾਰ ਠਾਕੁਰ, ਏ.ਪੀ ਸਿੰਘ, ਵੀਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੀਤਾ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤਿਮਾ ਰਵੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਿਚਾ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਪ੍ਰਿਆ ਜੁਨੇਜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਕਰੋਲ, ਸਮੀਰ ਚੌਧਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹਰਪਲਾਨੀ, ਅਰਜੁਨ ਵਿਨੋਦ ਬੋਬੜੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਿਚਾ ਰੇਲਹਾਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਰਭੀ ਸਰਦਾਨਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ. 1. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 137 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇਸ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ 2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ: 607 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ ਜੋ 16.12.2012 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 23 ਸਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਔਰਤ (ਨਿਰਭਯਾ, ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਨਾਮ) ਨਾਲ ਸਮੂਹਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਕੋਰਟ) ਸਾਕੇਤ ਕੋਰਟ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੌਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

2. ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.03.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ 2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 607 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 05.05.2017 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

3. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈਏ, ਇਸ ਲਈ ਅਨੁਛੇਦ 137 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਉਪਲਬਧ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਸਮੀਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਿਯਮ, 2013 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ XLVII ਨਿਯਮ 1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

XXXXXX

"i. ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਆਦੇਸ਼ XLVII, ਨਿਯਮ 1 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਸਿਵਾਏ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।"

4. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਿਯਮ, 1966 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ XL ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 137 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

5. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 137 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

6. ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 145 ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਿਯਮ, 2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ XLVII ਨਿਯਮ 1 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। **ਸੋ ਚੰਦਰ ਕਾਂਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖ ਹਬੀਬ (1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 674** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਵੀ.ਆਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ ਰਾਹੀਂ ਸਮੀਖਿਆ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਪੈਰਾ -10 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਹਨ।

"10. ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਕਦਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਸਫਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਪੇਟੈਂਟ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਲਾਹਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਅਣਗੌਲੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ, ਪ੍ਰਭਾਵਹੀਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਯਾਤਰਾ ਜਾਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਦਰਾਮਦ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਕਾਫੀ ਹਨ।"

7. ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। **ਪੀ.ਐਨ. ਈਸ਼ਵਰ ਅਈਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, (1980) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 680** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 34 ਅਤੇ 35 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ:

XXXXXX

"34. ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ "ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀਆਂ" ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ, ਨਿਆਂਇਕ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਲ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਘੱਟ ਦੁਖਦਾਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਵਾਜਬ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ "ਮ੍ਰਿਤਕ" ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ

ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਵੱਸ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ। ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੁਛੇਦ 137 ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਤੋਂ ਵਹਾਅ ਨੂੰ ਨਹਿਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਦਬਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪਰਖ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸੀਮਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ "ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਨਿਆਂ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਧਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

35. ਉਦੇਸ਼ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ; ਭਾਸ਼ਾ ਲਚਕਦਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੁਛੇਦ 137 ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਓਨੀ ਹੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਮ (ਆਦੇਸ਼ 40 ਨਿਯਮ 2) ਵਿੱਚ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ ਨਕਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ "ਰਿਕਾਰਡ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਨਵੀਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ 47 ਨਿਯਮ 1, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਸੇ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਸਮੀਖਿਆ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

XXXXXX

8. **ਦੇਵੇਂਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ (2003) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 501**, ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਮੀਖਿਆ ਅਪੀਲ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮੀਖਿਆ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। **ਸੁਤੇਂਦਰਰਾਜਾ ਉਰਫ ਸੁਤੇਂਦਰਰਾਜਾ ਉਰਫ ਸੁਥਨਥੀਰਾ ਰਾਜਾ ਉਰਫ ਸੰਥਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ (1999) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 323** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"5. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਅਪੀਲ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ, "ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ" ਸ਼ਬਦ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ. . . "

9. ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। **ਕਮਲੇਸ਼ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਮਾਇਆਵਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 320**, ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 17, 18, 20.1 ਅਤੇ 20.2 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

"17. ਇੱਕ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ। ਕੇਰਲ ਐਸ.ਈ.ਬੀ ਬਨਾਮ ਹਾਈਟੈਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਥਰਮਿਕ

ਐਂਡ ਹਾਈਡ੍ਰੋਪਾਵਰ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਪੰਨਾ 656, ਪੈਰਾ 10)

"10. ... ਇੱਕ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

XXXXXX

18. ਸਮੀਖਿਆ ਕਿਸੇ ਮੂਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਉਲਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੈਨ ਸਟੂਡੀਓਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਨ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਪਬਲਿਕ

ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 504-505, ਪੈਰੇ 11-12)

"11. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਉਹੀ ਰਾਹਤ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਅਸਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਵੇ। ਇਹ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਉਲਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੂਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ, ਚੇਤਾਵਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ।

12. ਜਦੋਂ ਇੱਥੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਹੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੂਜੀ ਪਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿਚ ਹੈ ਜੋ ਗੈਰ-ਇਜਾਜ਼ਤਯੋਗ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

20. 1. ਸਮੀਖਿਆ ਕਦੋਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ:

(i) ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਖੋਜ, ਜੋ ਉਚਿਤ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਸੀ;

(ii) ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਗਲਤੀ।

(iii) ਕੋਈ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਨ

XXXXXX

ਮੁਕੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.] 907

"ਕੋਈ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਛੱਜੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਨੇਕੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੋਰਾਨ ਮਾਰ ਬਾਸੇਲੀਓਸ ਕੈਥੋਲਿਕਸ ਬਨਾਮ ਮੋਸਟ Rev. ਬਨਾਮ ਮਾਰ ਪੌਲੋਸ ਅਥਾਨਾਸਿਅਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ "ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ"। ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਸੰਦੂਰ ਮੈਂਗਨੀਜ਼ ਅਤੇ ਆਇਰਨ ਓਰਸ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

20.2. ਜਦੋਂ ਸਮੀਖਿਆ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ:

(i) ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ii) ਬੇਲੋੜੇ ਆਯਾਤ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ।

(iii) ਸਮੀਖਿਆ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੇਸ ਦੀ ਅਸਲ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(iv) ਸਮੀਖਿਆ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੁਕਮ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਦਾਰਥਕ ਗਲਤੀ ਇਸ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

(v) ਸਮੀਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪੇਟੈਂਟ ਗਲਤੀ ਲਈ ਹੈ।

(vi) ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੇਵਲ ਦੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

(vii) ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗਲਤੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਖੋਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(viii) ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(ix) ਸਮੀਖਿਆ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

10. ਇਸੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ) ਰਾਹੀਂ **ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਵਿੱਕੀ ਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 518** ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 23 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

XXXXXX

“23. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ, ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਸਮੀਖਿਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਨੁਛੇਦ 137 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮੀਖਿਆ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਦੰਡ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰੇਗੀ ਜਦੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਅਸਫਲਤਾ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਪੇਟੈਂਟ ਗਲਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੋਵੇ। ਅਨੁਛੇਦ 137 ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ 40 ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਗਲਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

11. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ, ਕੀ ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਹਨ

12. ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਐਲ. ਸ਼ਰਮਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਹਨ।

13. ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਉਠਾਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21, 20 (3), 22 (1) ਅਤੇ 22 (2) ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

14. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਨੂੰ 17.12.2012 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਕਰੋਲੀ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 18.12.2012 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਫਦਰਜੰਗ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਰੋਲੀ ਵਿਖੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਅਨੁਛੇਦ 22 (1) ਅਤੇ 22 (2) ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

XXXXXX

15. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ.ਕੇ. ਆਨੰਦ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਕਾਲਾ ਨਾਮਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 2013 ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 2013 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਐਲ. ਸ਼ਰਮਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਕਾਲਤਨਾਮਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵੀ.ਕੇ. ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਕੀਲ

ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ।

16. ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਮਾਰਚ 2013 ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

17. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੱਸ ਚਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸੀ ਜੋ ਸਿਰਫ ਐਲ.ਐਮ.ਵੀ. (ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ) ਲਈ ਸੀ।

18. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ IO Exh. PW.80/D2 ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿਮਾਂਡ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 22.12.2012 ਤੱਕ ਕੋਈ ਖੁਲਾਸਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

19. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਲ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੇਸ਼ 16.12.2012 ਨੂੰ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਤ 8.55 ਵਜੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਸੀ।

20. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਊਸ਼ਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਮੌਤ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਊਸ਼ਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਮੌਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

21. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਫਿਰ PW 1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

22. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 391 ਤਹਿਤ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

23. ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕਰੌਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ 10.45 ਵਜੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਸੰਤ ਵਿਹਾਰ ਥਾਣੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਫਦਰਜੰਗ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ 18.12.2012 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।

XXXXXX

24. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਸਾਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੇਸ਼ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਐਲ. ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ 24.01.2013 ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ.ਕੇ. ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

25. ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੇਸ਼ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

26. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬੱਸ ਲਈ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

27. ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 22.12.2012 ਦੀ ਰਿਮਾਂਡ ਅਰਜ਼ੀ ਸਬੰਧੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 18.12.2012 ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 19.12.2012 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 20.12.2012 ਨੂੰ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ 22.12.2012 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ ਅਰਜ਼ੀ 22.12.2012 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

28. ਸ਼੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਲ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੇਸ਼ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ PW 1 ਰਾਤ 9.00 ਵਜੇ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੇਸ਼ ਬੱਸ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

XXXXXX

29. ਕਰੋਲੀ ਵਿਖੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਰਾ 288 ਤੋਂ 294 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਰਾ 290 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 132 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਰੋਲੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਵਿਦਾਸ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਪ੍ਰਭੂ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1944 ਪੀ.ਸੀ. 73** ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ 18.12.2012 ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 18.12.2012 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਸਫਦਰਜੰਗ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

30. ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਕੇ. ਆਨੰਦ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਮਿਤੀ 24.01.2013 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"... ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਜੇ.ਸੀ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 08.01.2013 ਅਤੇ 09.01.2013 ਨੂੰ ਵਕਾਲਤਨਾਮਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣਾ ਵਕੀਲ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਕੇ.ਆਨੰਦ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਕੀਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਕਾਲਤਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਤਬਾਦਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਸ੍ਰੀ ਐਨ. ਰਾਜਾਰਮਨ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਕੇ ਆਨੰਦ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸਦਾ ਵਕੀਲ ਬਣਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਦੁਬਾਰਾ, ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਐਮ.ਐਲ. ਸ਼ਰਮਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੱਥ 20.03.2013 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮੁਕੇਸ਼ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਆਦੇਸ਼ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਰੀਖਾਂ, ਜੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵੀ.ਕੇ.ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

XXXXXX

31. ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਤੀ 24.01.2013 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ:

“... ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਸਨ, ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਆਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਮਾਰਚ 2013 'ਚ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਆਈ।

32. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ PW.1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੇਸ਼ ਬੱਸ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੱਸ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

33. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 127 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰਿਮਾਂਡ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ।

34. ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਨੂੰ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤੋਂ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸਿਰਫ ਲਾਈਟ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ (ਐਲ.ਐਮ.ਵੀ.) ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬੱਸ ਚਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਦੀ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲ ਡਿਟੇਲ ਰਿਕਾਰਡ (ਸੀ.ਡੀ.ਆਰ.) ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ 16.12.2012 ਨੂੰ ਰਾਤ 08.55 ਵਜੇ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

35. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। PW -1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੱਸ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਕੋਲ ਬੱਸ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

36. ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੱਸ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ (302) ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

“302. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ, A-2 ਮੁਕੇਸ਼ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ A-1 ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਮ੍ਰਿਤਕ) ਭਰਾ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ 16-12-2012 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਬੱਸ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਵਨ ਅਤੇ ਵਿਨੈ ਸ਼ਰਮਾ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀਟ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਕਸ਼ੈ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਕੈਬਿਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"ਸਵਾਲ.2. ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕਿ PW 1 ਨੇ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 4-5 ਆਟੋਰਿਕਸ਼ਾ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਆਰਕਾ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਤ ਕਰੀਬ 9 ਵਜੇ ਉਹ ਮੁਨੀਰਕਾ ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਬੱਸ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਯਾਦਵ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਇਕ ਲੜਕਾ ਦੁਆਰਕਾ/ਪਾਲਮ ਮੋਡ ਲਈ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। PW 1 ਨੇ ਬੱਸ 'ਤੇ ਪੀਲੀ ਅਤੇ ਹਰੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ / ਪੱਟੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਸ ਦਾ ਐਂਟਰੀ ਗੇਟ ਇਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਟਾਇਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਗਜ਼ਰੀ ਬੱਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਦੇ ਟਾਇਰ ਵਿੱਚ ਵ੍ਹੀਲ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਮੈਂ ਬੱਸ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ., ਰਾਜੂ "ਪਾਲਮ/ ਦਵਾਰਕਾ ਮੋਡ" ਕਹਿ ਕੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

XXXXXX

ਸਵਾਲ 4. : ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, PW 1 ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੱਸ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ; PW 1 ਨੇ ਅੱਗੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਨਾਲ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਕੈਬਿਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ; PW 1 ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਵੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਬੱਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਸੀ; PW 1 ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਨੈ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਕੈਬਿਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ ਜਦੋਂ PW 1 ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ; PW 1 ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਡਕਟਰ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, Ext. P-1 ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਵਾਬ: ਦੋਸ਼ੀ ਪਵਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਨੈ ਸ਼ਰਮਾ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀਟ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਕਸ਼ੈ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਕੈਬਿਨ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਵਾਲ.5.: ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ PW 1 ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬੱਸ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਕਵਰ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਪਰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਬੱਸ ਦੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਲੀ ਫਿਲਮ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਖਿੜਕੀਆਂ ਲਗਜ਼ਰੀ ਬੱਸਾਂ ਵਾਂਗ ਕਾਫ਼ੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ PW 1 ਬੱਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠਗਿਆ, ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਕੈਬਿਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ

ਦੇ ਕੈਬਿਨ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। PW 1 ਨੇ ਕੰਡਕਟਰ ਨੂੰ ਬੱਸ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਵਜੋਂ 20 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਭਾਵ 10 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ। ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਸ ਦੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ Ext. P-1 'ਤੇ ਕਾਲੀ ਫਿਲਮ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬੱਸ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਕਵਰ ਸਨ ਜਾਂ ਪਰਦੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬੱਸ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮੁਨੀਰਕਾ ਗਿਆ ਸੀ ਘਰ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਬੱਸ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਨਾਲ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਮੁਨੀਰਕਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਮੁੰਡੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਰ.ਕੇ. ਪੁਰਮ ਤੋਂ ਬੱਸ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਨੀਰਕਾ ਆਉਣ ਲਈ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ।

XXXXXX

37. ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2- ਮੁਕੇਸ਼ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਰਾ (298) ਵਿੱਚ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ PW -82, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਅਧਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ. ਪੀ.ਸੀ ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1- ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਮ੍ਰਿਤਕ) ਭਰਾ ਹਨ ਅਤੇ 16.12.2012 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਉਹ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼) ਬੱਸ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪਵਨ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਨੈ ਸ਼ਰਮਾ ਡਰਾਈਵਰ

ਸੀਟ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਜਦਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਕਸ਼ੈ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਕੈਬਿਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ, ਰਾਜੂ ਪਾਲਮ/ਦਵਾਰਕਾ ਮੋਡ ਕਹਿ ਕੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਵੀਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਹੁਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ।

38. ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 16.12.2012 ਨੂੰ ਰਾਤ 08.55 ਵਜੇ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਲ ਡਿਟੇਲ ਰਿਕਾਰਡ (ਸੀ.ਡੀ.ਆਰ.) ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਲਾਜਪਤ ਨਗਰ ਦੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦਾ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਆਮ ਹੈ।

39. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨਾਂ ਐਲਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨਾਂ ਐਲਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਐਲਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

40. ਪੀੜਤਾ ਨੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ: (i) ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ PW -49 ਡਾ. ਰਸ਼ਮੀ ਆਹੂਜਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ; (ii) 21.12.2012 ਨੂੰ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ ਊਸ਼ਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਮੌਤ ਦਾ ਬਿਆਨ (Ex.PW-27/A); ਅਤੇ (iii) PW -30 ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ, ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ 25.12.2012 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 1:00 ਵਜੇ ਬਹੁ-ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ

ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ (Ex.PW-30/D) ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ (Ex.PW-49/A) ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ, ਗਾਲਾਂ ਅਤੇ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਕੱਟਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੈਕਸ ਵੀ ਕੀਤਾ। PW-27 ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਮੌਤ ਦੇ ਬਿਆਨ (Ex.PW-27/A) ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾ ਨੇ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਹੇ ਦੀ ਰਾਡ ਪਾਉਣੀ ਹੈ, ਬੱਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ, ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲਦੀ ਬੱਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਣਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 25.12.2012 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 1:00 ਵਜੇ PW -30 ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ, ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਤੀਜਾ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪੀੜਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ 'ਚ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਮੁਕੇਸ਼, ਵਿਨੈ, ਅਕਸ਼ੈ, ਵਿਪਿਨ ਰਾਜੂ ਲਿਖਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।"

XXXXXX

41. ਤਿੰਨ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਐਲਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰੇ (148) ਤੋਂ (192) ਅਤੇ ਪੈਰੇ (395) ਤੋਂ (417) ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨਾਂ ਐਲਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨੇ ਐਲਾਨ ਸੱਚੇ, ਸਵੈਇੱਛਤ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ (408) ਤੋਂ (412) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ PW-30 ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ

ਗਏ ਸੰਕੇਤਾਂ, ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁ-ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੀਜਾ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਪੀੜਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਮੁਕੇਸ਼, ਵਿਨੈ, ਅਕਸ਼ੈ, ਵਿਪਿਨ ਰਾਜੂ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤੀਜੇ ਮੌਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਪਿਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰੇ (150) ਅਤੇ (188) ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

42. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ PW.1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

43. ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ I.O. (Ext. PW-80/D2) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਰਿਮਾਂਡ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 22.12.2012 ਤੱਕ ਕੋਈ ਖੁਲਾਸਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰੇ (116), (117) ਅਤੇ ਪੈਰਾ (128) ਦੇ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਪੈਰਾ (441) ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪੈਰੇ (129) ਤੋਂ (137) ਅਤੇ ਪੈਰੇ (442) ਤੋਂ (452) ਵਿੱਚ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2- ਮੁਕੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਜੋ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ।

44. ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੇਸ਼ ਨੂੰ 17.12.2012 ਨੂੰ ਕਰੋਲੀ/ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ (116) ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰੇ (116), (117), (127), (440) ਅਤੇ (441) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 20.12.2012 ਨੂੰ ਹੋਈ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ PW -1 ਦੁਆਰਾ ਸੈਮਸੰਗ ਗਲੈਕਸੀ ਫੋਨ (ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ) ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2- ਮੁਕੇਸ਼ (ਪੈਰਾ (441 ਰਾਹੀਂ) ਤੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2- ਮੁਕੇਸ਼ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਤਣਾਅਵਾਲੀਆਂ ਪੈਂਟਾਂ, ਟੀ-ਸ਼ਰਟਾਂ ਅਤੇ ਜੈਕੇਟਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਪੀੜਤ ਦੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਪੈਰੇ (231) ਅਤੇ (454) ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਕੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

45. ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਲੰਬਿਤ ਹਨ, ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਧਿਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ।

46. ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਹ ਦਲੀਲਾਂ ਹਨ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ

ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 05.05.2017 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੇਖੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

XXXXXX

47. ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

48. ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਅਧਾਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ XLVII ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਛੇਦ 137 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ

ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi